

המבדיל בין טוב לנורא הוא כחוט השערה: "כלל פולניצר" לקביעת מועד הקרע במקרים של הברחת נכסים בגירושין

אקטואר איזון המשאבים **רועי פולניצר** מציג כלל אצבע חדש לקביעת מועד הקרע במקרים של הברחת נכסים.

של חלוקת הנכסים) – הרי ש"כלל פולניצר" לקביעת מועד הקרע בהקשר של הברחת נכסים מבחין בין שני מקרים קלאסיים.

המקרה הראשון הוא מקרה של הברחת של סכום חד-פעמי. לדוגמה, נניח שלבני הזוג היה בתאריך מסוים בחשבון הבנק המשותף 2 מיליון ש"ח ושיום למחרת אחד מבני הזוג (שאותו נכנה: "בן הזוג המברח") הבריק (מחצית מהסכום). לפי "כלל פולניצר", במקרה שכזה עדיף ורצוי לבן הזוג השני (שאותו נכנה: "בן הזוג המוברח") לפעול לקביעת מועד הקרע כמועד שקדם למועד ההברחה (קרי, המועד שבו היתרה בחשבון המשותף הייתה מקסימלית), כי אז האקטואר מטעם בית המשפט/בית הדין פשוט יאזן את היתרה בחשבון הבנק המשותף נכון לאותו מועד קרע שנבחר – דבר השקול אפקטיבית מכל הבחינות המהותיות לכך שכן הזוג המברח השיב הלכה למעשה את סכום ההברחה למסת הנכסים לחלוקה של בני הזוג.

המקרה השני הוא מקרה של הברחת תזרימים. לדוגמה, נניח שלבני הזוג היה בתאריך מסוים בחשבון הבנק המשותף 2 מיליון ש"ח ושיום למחרת בן הזוג המברח פתח במהלך שיטתי שבמסגרתו במשך 4 שנים, מדי חודש בחודשו (48 חודשים) העביר לחשבונו של בן הזוג מחצית מכל משכורת חודשית של בן הזוג המוברח (נניח שהמשכורת של בן הזוג המוברח במשך אותם 48 חודשים עמדה על 30,000 ש"ח לחודש). שימו לב, שסכום ההברחה הנומינלי מסתכם ב- 720,000 ש"ח, אבל מעולם במשך אותם 48 חודשים או קודם לכן היתרה בחשבון הבנק לא עמדה על 2,720,000 ש"ח. לפי "כלל פולניצר", במקרה שכזה עדיף ורצוי לבן הזוג המוברח לפעול לקביעת מועד הקרע כמועד שלאחר תום מסכת הברחת התזרימים (כלומר, לאחר אותם 48 חודשים) כי אז "רואה-חשבון חוקר" (אם ימונה מטעם בית המשפט) פשוט ישיב את הסכומים המוברחים למסת הנכסים לחלוקה של בני הזוג, הואיל ומדובר בסכומים משותפים (סכומים שנמשכו במהלך הגירושין).

לסיכום, לדעתי מקומו של אקטואר בגירושין הוא לא רק להתמנות כמומחה מטעם בית המשפט כדי להעריך ולאזן את נכסי בני הזוג ובוודאי ובוודאי לא רק בבדיקת חוות הדעת של אקטואר מטעם בית המשפט וכתביט אלוות הברה עליה אלא בראש ובראשונה לסייע לבן הזוג המתגרש (טרם מינוי מומחה מטעם בית המשפט) לתכנן את מועד הקרע האולטימטיבי באמצעות אופטימוזציה ובחינת אלטרנטיבות שונות. נער הייתי וגם זקנתי וקראיתי כבר מקרים שבהם הבעל של שנתיים-שלוש בין מועדי קרע שונים היה האם הבעל הוא זה שישלם לאישה או האם האישה היא זו שתשלם לבעל או לחילופין האם הבעל ישלם לאישה מיליון ש"ח או רק רבע מיליון ש"ח.

דיויד ברזזה שר "המבדיל בין טוב לנורא הוא כחוט השערה" ואני טוען שזהו בדיוק המצב בין קביעת מועד קרע טוב לבין קביעת מועד קרע נורא ולכן "כלל פולניצר" עשוי לשמש ככלל אצבע (quick-and-dirty) לקביעת מועד הקרע במקרים של הברחת נכסים בגירושין.

נכסים מוברחים למסת הנכסים לחלוקה של בני הזוג.

מעשי ההונאה השכיחים ביותר, בתיקי גירושין, הנם ביצוע עסקאות ופעולות שתכליתן הברחת סכום חד-פעמי או הברחת תזרימים, מהחשבון המשותף של בני הזוג.

ההחלטה על פירוק התא המשפחתי מתקבלת לרוב אצל אחד הצדדים זמן מה מראש, לעיתים חודשים רבים או מספר שנים בודדות טרם מועד הקרע. מצב זה מאפשר לבן הזוג, יוזם הפרידה, "להתכונן" מראש על ידי ביצוע הסתרת נכסים, הברחת נכסים, שיבוש המידע האמיתי בקשר לנכסים או יצירת התחייבויות פיקטיביות (למשל הלוואות פיקטיביות לגורם המקורב לאחד מבני הזוג המסוכסכים).

נניח לדוגמה שהייתה הברחת כספים שיטתית בצורה של משיכות כספים על בסיס חודשי מחשבון הבנק המשותף על ידי אחד מבני הזוג, במשך 4 השנים האחרונות של תקופת הגירושין. נשאלת השאלה, במידה ונקבע את מועד הקרע להיות היום (אוקטובר 2022), האם למעשה יהיה על האקטואר לאזן את כל משיכות הכספים הללו (בהינתן שהן לא היו בידעת ובהסכמת שני בני הזוג)? ומה יהיה הדין לגביהן במידה ונקבע את מועד הקרע להיות לפני 4 שנים מהיום (אוקטובר 2018)?

הפסיקה קבעה שמשמעותו של מועד הקרע היא הפסקת השיתוף ולכן בעיקרון עד מועד הקרע בני הזוג עושים שיתוף נכסים וממועד הקרע ואילך הם כבר לא משתפים בנכסים. זוהי למעשה המשמעות הכלכלית של מועד הקרע. לכן גם בני זוג רבים על המועד הזה. חשוב להבין, המשמעות היא שעד מועד הקרע הנכסים הם משותפים, כלומר, אם אחד מבני הזוג רוצה לטעון להברחה הרי שעליו להראות שקרה משהו חריג ולא תקין. כי אם נגיד הבעל משך כספים מחשבון הבנק קנה לעצמו בהם מכונית, אז למעשה הוא לא הבריק את הכספים כי המכונית תיכנס למסת הנכסים לחלוקה ובשולי הדברים נעיר כי זכותו של כל בן זוג לקנות בתקופת הגירושין מכונית.

עוד נעיר כי מועד הקרע נקבע לפי פסיקות שונות, כגון: המועד האחרון שבו קיימו בני הזוג יחסי אישות, המועד שבו אחד מבני הזוג עזב את דירת המגורים המשותפת, המועד שבו בני הזוג הפרידו חשבונות בנק (כלומר המועד שאחד מבני הזוג הפסיק להיות "נהנה" בחשבון הבנק המשותף), המועד שבו אחד מבני הזוג עידכן את הסטטוס שלו בגופים שמנהלים את החשבונות הפנסיוניים שלו מנשוי לגרוש (על מנת שכן הזוג השני לא יוגדר יותר כשאיירים שלו) וכיוצא באלה מועדים.

"כלל פולניצר" בא לעשות אבחנה בין הברחת סכום חד-פעמי לבין הברחת תזרימים. הואיל ומועד הקרע נקבע בדיעבד והואיל ומדובר במועד שכל אחד מבני הזוג יכול (וצריך) למען טובתו האישית) להשפיע עליו (באמצעות עורך דינו כמובן) ומאחר ומדובר במועד גמיש (שיכול לזוז לכאן או לכאן) שהוא סופר קריטי (Game-Changer), כזה שמשנה את התוצאה

עת גירושין מתבצעת חלוקה של הרכוש וההתחייבויות המשותפים מועד פקיעת הנישואין (מועד שאותו נכנה: "מועד הקרע"). הרכוש המשותף כולל בין היתר: חברות ועסקים, נדל"ן, מטלטלין (כלי רכב, תכולת דירה), כספים, זכויות פנסיוניות זכויות סוציאליות, נכסים פיננסיים, נכסי קריירה וכן חובות שנצברו במהלך הנישואין.

הרכוש המשותף אינו כולל:

- ◀ נכסים שהיו לבני הזוג ערב הנישואין או שקיבלו במתנה או בירושה בתקופת הנישואין;
- ◀ קיצבה המשולמת לאחד בני הזוג על ידי המוסד לביטוח לאומי, קיצבה או פיצוי שנפסקו לו בשל נזקי גוף או כתוצאה ממוות;
- ◀ נכסים שבני הזוג הסכימו לגביהם בהסכם ממון כמי שלא יכללו במסגרת איזון המשאבים.

טרם חקיקת "חוק יחסי ממון בין בני זוג, הנישואין-1973" חלה "הלכת השיתוף" בין בני זוג לפיה בני הזוג התכוונו לשתפות שווה בנכסיהם, אותם רכשו וצברו במהלך תקופת הנישואים.

בשנת 1973 חוקק בישראל החוק אשר נועד להסדיר את מערכת היחסים הרכושית והממונית בין בני זוג בעת גירושיהם ונקבע עקרון "איזון המשאבים".

לעיתים הופך תהליך הגירושין ל"מלחמת ממון" ומקור הונאות ומעילות ובכך להסלמת המצב בין הצדדים לסכסוך, מצב המצריך מינוי של "רואה חשבון חוקר" (זהו המונח המקובל) על מנת שיקבע האם משיכות כספים חריגות שבוצעו במהלך הנישואין מחשבונות הבנק של בני הזוג מהווים נכסים שהוברחו, או אם לאו.

על פי רוב בית המשפט/בית הדין ממנה כמומחה בתיק לצורך הערכת שווי ואיזון נכסי בני הזוג אקטואר ולא רואה חשבון. אולם חשוב להבהיר שעבודת ביקורת חקירתית ואיתור נכסים שהוברחו איננה מתפקידו של האקטואר ונושאים אלו אינם מתחומי התמחותו.

בעוד שכוחו של האקטואר הוא בהערכת שווי, כימות ומדידה של כל תאגיד, נכס בלתי מוחשי, מכשיר פיננסי, זכות פנסיונית, וכל זאת כיוצא בהם, הרי שכוחו של רואה חשבון הוא דווקא בבדיקה, ביקורת ואישור של כל מאזן, חשבון רווח והפסד, חשבון הכנסות והוצאות, חשבון תקבולים ותשלומים וכל חשבון כיוצא בהם. בנוסף, לא כל רואה חשבון מתמחה בביקורת חקירתית, באיתור הונאות ומעילות ובחשיפת הברחת נכסים. לכן במידה וישנן טענות להברחת נכסים, חשוב מאוד לבקש למנות בנוסף לאקטואר שתפקידו להעריך ולאזן את נכסי בני הזוג, גם רואה חשבון חוקר שיאתר הונאות ומעילות וישיב נכסים